

apologija kršćanstva. Najveći njemački naučenjaci ili su katolici ili cijene katolicizam. Haeckelova je pseudoznanost gotovo već i pokopana.

Tko bi htio da osjetiti, kakav mistički duh vlada među njemačkim katoličkim akademičarima, taj neka uzme u ruke nekoliko brojeva mjesečnika „Die Seele“ (München), u kojima kroz svaki redak naobraženih autora provejava sveta vjera, koja počiva u dubokom zagrljaju Kristovom.

Ovaj tip organizacije ne smije ostati osamljen na teritoriju njemačkog naroda. I u nas su duhovi bijedni i potišteni. Naše akademske organizacije ne dospijevaju više da se intenzivnije bave vječnim problemima. Uza sve religijozno oduševljenje, koje još uvijek vlada među našim đaštvom i svršenim akademičarima, napose u hrvatskim krajevima, opaža se, da religijozna naobrazba nije na onoj visini, na kojoj je njihova stručna izobrazba. Stvara se sudbonosni jaz između vjere i znanosti i sveti žar za Krista mora time sve više da gine. Katolički pokret se upravo temelji na dubokom religijoznom životu pojedinaca, a ovaj je iluzoran ondje, gdje su vjera i znanost dva svijeta za se, gdje iz duša pojedinih katoličkih intelektualaca iščezava duh djetinjeg vjerovanja u potpunu nauku Crkve Božje.

Ivo Merz, cand. phil.

Mathies—Stržič:

MOLITVA „MODERNOGA“ ČOVJeka.

Čovjek nije načinio prirodnih zakona. On ih može najviše da uglavi, izreče, t. j. izgovori za Stvoriteljem prirode. Isto tako čovjek ne može da mijenja prirodu u njezinu bistvu. Ipak može da si podvrgne veliku čest prirodnih sila i produkata. Ako priroda već za čovjeka radi, njega služi i njemu se pokorava, premda nije stvorio njezina bistva niti ga može da uništi, kako je onda ludo tvrditi, da priroda nije podložna volji Boga, koji je njezin početak. Ako tko ne vjeruje u Boga, može da drži ovaj svijet za vječni stroj, koji se dakako sam sobom ne da nikako jasnije shvatiti negoli Stvoritelj, Bog nad svijetom. Ako netko ne sumnja, da ima Bog, ne da se razumjeti, kako ga može prirodni red odvrći od molitve. Jer: tko se divi djelu, treba da hvali majstora. Tko proučava sile, treba da se klanja Prasili. Tko razumije plan, treba da prizna arhitektov um. Kome je očita njegova neznatnost, slabost i prolaznost, toga mora zanijeti savršenstvo Božje dobrote, istine i ljepote. Što se više baviš prirodnim naukama, što si češće sa stvorenjima u prirodi, sve tješnje trebao bi u svojoj unutrašnjosti prianjati za onoga, koji sam smije o sebi reći: „Ja sam, koji je sa m.“

Sve drugo je samo po njemu i za njega. Ta spoznaja uči te moliti. Da ma koja znanost može od Boga odvesti, nije istina. Ne vodi znanje od Boga, već protiv Boga skovana hipoteza, koja je često nelogičkim zaključivanjem izvedena iz znanstvenih premisa. Vjeruj mi, da sam mnoge knjige iz većine znanstvenih područja pročitao, ali nikad nijesam našao ni jedne rečenice, koja bi bila pokolebala moju vjeru, da ima Bog. Time ne velim, da mi nije nikad koja knjiga inače škodila. Na žalost čitao sam i zlih knjiga. Zato držim, da knjige mogu čovjeka načiniti tako oholim ili razuzdanim, da — svijesno ili nesvijesno — želi, neka ne bi Bog bio, i da traži dokaze protiv eksistencije Božje. Ali takovih dokaza ne će nigdje naći, dok mu je jasan razum. No razumijem, da nema jasnoće u onoj duši, koja se trajno i teško ogrješuje o ono svijetlo, što prosijava iz Božjih zapovijedi.

Izvedi iz tih riječi što hoćeš. Ja ti svjetujem samo: Moli! Moli, kakav god bio tvoj rod, stalež ili nauka. Moli — i svijetlo ne će se nikad posve utrnuti.

Život je na ovom svijetu takav, da čovjeka snalaze sumnje i napasti. Ti nijesi ni sva mudrost ni sva sila. Zato se moli onome, koji je savršena mudrost i prasila. Sve zaprijeke u življenju, u nastojanju, u naravnom spoznavanju nijesu nesavladive za čvrsta vjernika, a još manje tamnički zidovi za tebe, ako moliš. Znam, da je lako dobru nauku napisati. A ne znam, da li ću je ja slab čovjek do svoga konca vršiti. Ali opet znam, da sam je dosad s pomoći Božjom vršio. I to me je pronijelo kroz buru i oluju, kroz žegu i studen — i izbavilo iz mnoge nevolje. Zašto ti ne bih to priznao? Bogu je na slavu. Moli i ti, čitaču dragi!

I baš ti, moderni čovječe, treba da moliš. Biti dobar katolički kršćanin nije danas tako lako, budući da se umjereni katolici u zvijezde kuju. Mi smo samo polovica, samo trećina, možda samo četvrtina cijeloga stanovništva nekoga kraja, u kojem živimo, mi katolici. Otud mnogi izvode, da svakome od nas dostaje polovica, trećina, četvrtina ili još manji dio katolicizma. Samo ne odviše religije — samo ne treba biti religijski jednostran — samo neka ne bude u svim prilikama „primijenjena“ religija! To i slično gotovo neprestano pjevaju i trube ti u uho oni, koji te okružuju. Najzad postaješ nervozan, pa mrzovoljast, pa te snalaze sumnje, pa ravnodušan . . .

Moli! Inače ne ćeš doći do mira u svojoj unutrašnjosti.

Moli! Drugačije skoro ne ćeš znati, što je pravi a što šuplji, oličeni katolicizam.

Moli, da vazda budeš svijestan o opreci među „svijetom“ i „carstvom Božjim“, koju toliko ističu Isus i apostoli.

Moli, da se kloniš rafinirane opāčine, uglađenoga nevjerstva.

Moli pred slikom rassetoga Otkupitelja i pitaj Boga-čovjeka, da li ono, što hoće moderni svijet, može pred njim obstati. Kad on odluči, odluči i ti.

Moli se Duhu Svetome, da te njegovih sedam svetih darova prosvijetle i utvrde.

Moli kako možeš i znaš, ali moli, čovječe dvadesetoga vijeka. I baš zato, što taj vijek malo moli, moli ti.

O INDIFERENTIZMU.

Trgovac neki upitao jednom profesora, koje je vjere. Ovaj mu odvrati, da je indiferentist. — Što će to reći? upitat će trgovac. — To će reći, da sam slobodouman, kao onaj kralj, koji pušta svakoga, da se po svom načinu spasi.

Ali, gospodine profesore, prihvati opet naš trgovac, to baš ne stoji, jer su baš indiferentisti najintolerantniji ljudi na svijetu, najveći fanatici, koji ne mogu ni jednoga katolika pustiti na miru.

Jest, odvrati profesor, to se zna, jer su upravo katolici najveći naši neprijatelji.

Istina je i mi priznajemo, da je katolicizam indiferentizmu najveći neprijatelj, jer je ovaj smrt svakog logičnoga mišljenja, smrt svakoga kršćanskoga života.

Rod ljudski niti se može niti se mogao oteti moći kršćanstva. U istom stepenu, kako napreduje prava kultura, napreduje i kršćanstvo.

No i ako se rod čovječji nije mogao da otme moći kršćanstva, i ako se ovoj moći pokoravao jednom i Grk i Rimljanin, Sloven i German, a i danas prijanjaju i pristaju uz kršćanstvo narodi otkrivenih zemalja, to se ipak pojedini kršćanin može oteti moći kršćanstva, no opet ne tako, da u sebi, u svojim grudima, skrši i slomi svu moć, nego tim, da od nje bježi. Pojedini kršćanin može se donekle oteti kršćanstvu, da ne utječe na njegov život, on može nekršćanski misliti, govoriti i raditi i živjeti. — Na pitanje, kako može pojedinac čovjek biti nekršćanin, možemo jednostavno reći: ako zatomi nepokvarenu narav i istakne pokvarenu i njezine težnje, nagnuća i strasti. I ovdje upravo vrijedi ona Augustinova: Bezvjerac je samo onaj kome je narav skroz pokvarena. I ona Klimenta Aleksandrijskoga: Bezvjerci su samo oni, koji su odložili stid pred istinom.

Onda istom, kad je život postao nekršćanski, onda istom, kada su strast i grijeh nakazili narav, tek onda čovjek odloži i napusti stid pred istinom pa traži pravila na polju prirodni znanosti i etnografije, uporišta, koja bi nekršćanski njegov život